

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته تحقیقات آموزشی

عنوان:

بررسی عوامل درون مدرسه ای (با تاکید بر عوامل تحصیلی) مؤثر

در پیش بینی عملکرد تحصیلی دانش آموزان

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر اقبال زارعی

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر حسین زینلی پور

نگارش:

علیرضا فولادی

آبان ماه ۹۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

www.noavaran-la.com

دانشکده علوم انسانی
گروه راهنمایی و مشاوره

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته تحقیقات آموزشی

عنوان:

بررسی عوامل درون مدرسه ای (با تاکید بر عوامل تحصیلی) موثر
در پیش بینی عملکرد تحصیلی دانش آموزان

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر اقبال زارعی

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر حسین زینلی پور

نگارش:

علیرضا فولادی

آبان ماه ۹۰

مدیریت تحصیلات تکمیلی

صور تجلسه دفاعیه پایان نامه کارشناسی ارشد

با عنایت به آیین نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد، جلسه دفاعیه پایان نامه کارشناسی ارشد علیرضا فولادی به شماره دانشجویی ۸۸۴۱۱۰۰۶۰ رشته تحقیقات آموزشی گرایش *** در تاریخ ۹۰/۱۱/۱۰ در محل دانشگاه هرمزگان با عنوان "بررسی عوامل درون مدرسه ای (با تاکید بر عوامل تحصیلی) موثر در پیش بینی عملکرد تحصیلی دانش آموزان" و با حضور هیات داوران برگزار گردید و بر اساس کیفیت پایان نامه، ارائه دفاعیه و نحوه پاسخ به سوالات، پایان نامه مورد قبول هیات داوران قرار گرفت و نمره پایان نامه ۱۸ اعلام گردید (نمره به عدد و حروف نوشته شود).
 بحسب آنکه مقاله فوق الذکر جهت چاپ در مجله

امضاء	دانشگاه	نام و نام خانوادگی	مشخصات هیات داوران
	هرمزگان	دکتر اقبال زارعی	استاد راهنما
	هرمزگان	دکتر حسین زینلی پور	استاد مشاور
	هرمزگان	دکتر کورش محمدی	استاد داور داخلی
	هرمزگان	دکتر محمد نور رحمانی	استاد داور خارجی
	هرمزگان	محمد نبی	نماینده تحصیلات تکمیلی

نمره نهی پایان نامه پس از سر ۱۵ دیر کرد، ۱۹۱۵ (نوزده و نیم) دکتر شهرام گزاری ۱۳۸۱/۱۰/۱۰
 مدیر تحصیلات تکمیلی
 امضاء

اینجانب علیرضا فولادی دانشجوی ورودی سال ۱۳۸۸ مقطع کارشناسی ارشد رشته علوم تربیتی گرایش تحقیقات آموزشی متعهد می شوم چنانچه بر اساس مطالب پایان نامه خود اقدام به انتشار مقاله ، کتاب و... نمایم، ضمن مطلع کردن استادراهنما، با نظر ایشان نسبت به نشر، کتاب و مقاله و... به صورت مشترک و با ذکر نام استادراهنما مقدم بر نام خود مبادرت کنم.

نام و نام خانوادگی دانشجو

امضا

علیرضا فولادی

اینجانب علیرضا فولادی دانشجوی ورودی سال ۱۳۸۸ مقطع کارشناسی ارشد رشته علوم تربیتی گرایش تحقیقات آموزشی، گواهی می کنم چنانچه در پایان نامه خود از فکر، ایده و نوشته دیگری بهره گرفته ام، با نقل قول مستقیم یا غیر مستقیم منبع و مأخذ را نیز در جای مناسب ذکر کرده ام. بدیهی است مسئولیت تمامی مطالبی که نقل قول دیگران نباشد بر عهده خویش می دانم و جوابگوی آن خواهم بود.

نام و نام خانوادگی دانشجو

امضا

علیرضا فولادی

تقدیم به دو گروه امیدبخش زندگی:

خانواده ام:

که با ایثار و فداکاری، راه تحصیل علم و دانش را بر من هموار ساختند.

واساتید گرانقدرم:

که همچون مشعل های فروزان علم و دانش، هدایتگر و راهنمایم بوده اند.

چکیده

هدف از انجام این پژوهش، تعیین سهم عوامل درون مدرسه ای (باتاکید بر عوامل تحصیلی) موثر در پیش بینی عملکرد تحصیلی دانش آموزان پایه سوم دبیرستان های نمونه دولتی استان هرمزگان در امتحانات نهایی و ارائه مدل علی عوامل مذکور بوده است.

بدین منظور از بین ۹۲۶ نفر از دانش آموزان مشغول به تحصیل پایه سوم دبیرستان های نمونه دولتی استان هرمزگان در سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹، نمونه ای به حجم ۳۰۰ نفر شامل ۱۶۸ نفر دختر و ۱۳۲ نفر پسر به شیوه نمونه گیری طبقه ای تصادفی با انتخاب متناسب، انتخاب گردیده است.

ابزار مورد استفاده در این پژوهش عبارت است از: فرم کوتاه پرسشنامه ۳۱ سؤالی راهبردهای انگیزشی برای یادگیری (پینتریچ و همکاران ۱۹۹۳) که برای محاسبه ی نمره ی انگیزش تحصیلی انتخاب گردیده است. از روش های آماری توصیفی چون فراوانی، میانگین و انحراف معیار و از روش های آماری استنباطی چون تحلیل رگرسیون چندمتغیری به شیوه ی هم زمان به منظور ارائه مدل و بررسی سهم متغیرهای پیش بین در تبیین متغیر ملاک و هم چنین از تحلیل واریانس نیز استفاده شده است .

نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که متغیرهای پیش بین حدود ۶۳ درصد از واریانس متغیر ملاک (عملکرد تحصیلی) را تبیین می کنند. جهت تعیین معنی داری R^2 محاسبه شده، مقدار F نیز محاسبه، که برابر $۱۲۷/۹۳۶$ به دست آمده که در سطح $۰/۰۵$ معنی دار بوده است.

کلمات کلیدی: عوامل درون مدرسه ای، عملکرد تحصیلی، دانش آموزان دبیرستان، استان هرمزگان.

تشکر و قدردانی:

سپاس خدای را که خود را به ما شناسانید و سپاسگزاریش را به ما الهام گردانید و به پروردگاریش درهای دانشش را بر ما گشود و به اخلاص در یکتاپرستی راهنمایی مان نمود و از انکار و تردید در امر خویش دورمان فرمود.

اینجانب بر خود لازم می دانم مراتب امتنان و سپاس خویش را نسبت به اساتید ارجمند، جناب آقای دکتر اقبال زارعی که علاوه بر راهنمایی و نظارت، با صبر و شکیبایی قابل تقدیر، موجب تداوم کار این رساله گردیده اند، جناب آقای دکتر حسین زینلی پور به دلیل تقبل امر مشاوره و دقت فراوان در نگارش پایان نامه که نظراتشان در طول اجرای پایان نامه، گره گشای مشکلاتم بوده، ابراز نمایم.

و درآخرنیز از راهنمایی ها و مساعدت های استاد گرامی جناب آقای سید عبدالوهاب سماوی و کلیه مدیران محترم دبیرستان های نمونه دولتی استان، مدیرکل محترم آموزش و پرورش استان، جناب حاج آقای احمد آخوندی و قائم مقام محترم ایشان، جناب حاج آقای حسن رضائی سررده تقدیر و تشکر می نمایم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
فصل اول : طرح تحقیق	
۲.....	۱-۱ مقدمه.....
۴.....	۱-۲ بیان مسئله.....
۶.....	۱-۳ اهمیت و ضرورت پژوهش.....
۹.....	۱-۴ اهداف پژوهش.....
۹.....	۱-۵ سؤال های پژوهش.....
۱۰.....	۱-۶ تعاریف مفهومی.....
۱۳.....	۱-۷ تعاریف عملیاتی.....
فصل دوم: پیشینه پژوهش	
۱۶.....	۲-۱ پیشینه نظری.....
۱۸.....	۲-۱-۱ عوامل فردی
۱۸.....	۲-۱-۱-۱ انگیزش.....
۱۹.....	۲-۱-۱-۲ انگیزش تحصیلی.....
۲۰.....	۲-۱-۱-۳ هدف
۲۱.....	۲-۱-۱-۴ هوش.....
۲۲.....	۲-۱-۱-۵ تفاوت های جنسیتی
۲۳.....	۲-۱-۱-۶ خود تنظیمی.....
۲۴.....	۲-۱-۱-۷ تمرکز و توجه در یادگیری
۲۴.....	۲-۱-۱-۸ روش های یادگیری ومطالعه
۲۵.....	۲-۱-۱-۹ میل و اشتیاق به یادگیری.....
۲۵.....	۲-۱-۱-۱۰ افسردگی و آسیب های روانی
۲۵.....	۲-۱-۱-۱۱ اضطراب امتحان
۲۶.....	۲-۱-۱-۱۲ اختلالات و مشکلات جسمانی
۲۶.....	۲-۱-۲ عوامل درون مدرسه ای
۲۶.....	۲-۱-۲-۱ اهداف و محتوی برنامه های درسی
۲۷.....	۲-۱-۲-۲ روش های تدریس و امکانات آموزشی
۲۸.....	۲-۱-۲-۳ صلاحیت های حرفه ای وشغلی معلمان
۲۹.....	۲-۱-۲-۴ فضا، شرایط و مقررات حاکم بر مدارس
۳۰.....	۲-۱-۲-۵ سنجش وارزشیابی پیشرفت تحصیلی

صفحه	عنوان
۳۰.....	۱-۲-۵-۱ استانداردهای تحصیلی (عملکردی).....
۳۱.....	۲-۱-۲-۵-۲ آزمونهای استاندارد.....
۳۲.....	۲-۱-۲-۵-۳ روش های سنجش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در مدارس.....
۳۴.....	۲-۱-۲-۶ مشکلات ساختاری و مدیریتی نظام آموزشی.....
۳۴.....	۲-۱-۳ عوامل برون مدرسه ای.....
۳۵.....	۲-۱-۳-۱ عوامل خانوادگی.....
۳۶.....	۲-۱-۳-۲ موقعیت های اجتماعی و محیطی.....
۳۷.....	۲-۱-۲-۳ فقر اقتصادی.....
۳۷.....	۲-۱-۲-۴ توزیع نامناسب امکانات آموزشی.....
۳۷.....	۲-۲ پیشینه پژوهشی.....
۳۸.....	۲-۲-۱ پیشرفت تحصیلی.....
۴۲.....	۲-۲-۲ انگیزش تحصیلی.....
۴۴.....	۲-۲-۳ افت تحصیلی.....

فصل سوم: روش تحقیق

۴۸.....	۳-۱ طرح تحقیق.....
۴۹.....	۳-۲ آزمودنی ها.....
۴۹.....	۳-۲-۱ جامعه آماری.....
۵۰.....	۳-۲-۲ تعیین حجم نمونه.....
۵۰.....	۳-۲-۳ روش نمونه گیری.....
۵۱.....	۳-۳ ابزار اندازه گیری.....
۵۳.....	۳-۴ روش اجرا.....
۵۳.....	۳-۵ روش تحلیل داده ها.....

فصل چهارم: یافته های تحقیق

۵۶.....	۴-۱ یافته های توصیفی.....
۶۳.....	۴-۲ یافته های استنباطی.....
۶۶.....	۴-۳ یافته های جانبی.....

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادها

۷۱.....	۵-۱ بحث و نتیجه گیری.....
۷۱.....	۵-۱-۱ سؤال شماره یک.....
۷۴.....	۵-۱-۲ سؤال های شماره دوتا پنج.....

صفحه	عنوان
۷۵.....	۵-۲ پیشنهادها.....
۷۵.....	۵-۲-۱ پیشنهادهای کاربردی.....
۷۶.....	۵-۲-۲ پیشنهادهای اصلاحی.....
۷۷.....	۵-۲-۳ پیشنهادهای پژوهشی.....
۷۷.....	۵-۳ محدودیت های پژوهشی.....

منابع

۷۸	منابع فارسی
۸۴.....	منابع انگلیسی.....

پیوست‌ها

۸۸.....	پرسش نامه فارسی.....
۹۱.....	نمونه فرم جمع آوری اطلاعات تحصیلی دانش آموزان.....

فهرست جداول

۵۱.....	جدول ۳-۱
۵۱.....	جدول ۳-۲
۵۶.....	جدول ۴-۱
۵۷.....	جدول ۴-۲
۵۸.....	جدول ۴-۳
۵۹.....	جدول ۴-۴
۶۰.....	جدول ۴-۵
۶۱.....	جدول ۴-۶
۶۲.....	جدول ۴-۷
۶۴.....	جدول ۴-۸
۶۷.....	جدول ۴-۹
۶۸.....	جدول ۴-۱۰

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۵۷.....	نمودار ۴-۱
۵۸.....	نمودار ۴-۲
۵۹.....	نمودار ۴-۳
۶۰.....	نمودار ۴-۴
۶۱.....	نمودار ۴-۵
۶۵.....	نمودار ۴-۶
۶۸.....	نمودار ۴-۷
۶۹.....	نمودار ۴-۸

فصل اول

طرح تحقیق

۱-۱ مقدمه

آموزش و پرورش نقش تعیین کننده ای در برنامه های تحول و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جوامع بر عهده دارد و هر جامعه ای از طریق آن در صدد تربیت افرادی است که بتواند آنان را به سوی اهداف از پیش تعیین شده بر پایه ی جهان بینی و بر اساس دیدگاه فلسفی حاکم بر آن، هدایت نماید. به همین دلیل در تمامی نظام های پیشرفته ی جهان، بخش عظیمی از منابع، صرف سرمایه گذاری در آموزش و پرورش می شود. در این میان نظام آموزشی ای را می توان موفق قلمداد نمود که بیشترین بازدهی را از سرمایه گذاری های انجام شده به دست آورد و از بالاترین میزان تحقق اهداف آموزشی و پرورشی برخوردار باشد. در هر فرآیند یاددهی- یادگیری، یادگیرنده ای وجود دارد که با خصوصیات ویژه خود به جریان یادگیری وارد می شود و در معرض وقایع و اتفاقاتی قرار می گیرد. هر یادگیرنده متناسب با وضعیت خاص خود با مجموعه ای از عوامل یادگیری درگیر می شود. چنین تعاملی سبب می شود که تغییراتی در یادگیرنده پدید آید «نتایج یادگیری» و عملی از او سرزند که «عملکرد یادگیرنده» نامیده می شود (مایر^۱، ۱۹۹۲). عملکرد تحصیلی مسأله ای است که هر ساله حجم عظیمی از تحقیقات را به خود اختصاص می دهد و عوامل مؤثر بر آن سال هاست که مرکز توجه روان شناسان و سایر متخصصان علوم تربیتی بوده است. عملکرد تحصیلی دانش آموزان تحت تأثیر عوامل متعدّد زیستی، روانی و اجتماعی قرار دارد. این عوامل در چهارگروه شامل: عوامل مربوط به دانش آموز، خانواده، مدرسه و عوامل مربوط به اجتماع و محیط خارج از مدرسه دسته بندی می شود. اگر جامعه ای بخواهد همگام با پیشرفت علمی جهان حرکت کند، باید به نقش این عوامل توجه نموده و تأثیرات آن را نادیده نگیرد. نادیده گرفتن عوامل فوق در حقیقت سرمایه گذاری بدون هدف و برنامه در آموزش است که صدمات جبران ناپذیری را بر سرمایه های مالی و نیروی انسانی به دنبال خواهد داشت. در بررسی عوامل درون مدرسه ای مؤثر بر عملکرد تحصیلی، فولر^۲ (۱۹۸۶)، در حدود ۶۰ نوع پژوهش انجام یافته در کشورهای جهان سوم به این نتیجه رسید که یافته های کلّمن^۳ (۱۹۶۶)، در این کشورها صادق نیست و بسیاری از علل مربوط به عدم پیشرفت تحصیلی در کشورهای جهان سوم بدون توجه به پدیده های فرهنگی و اجتماعی آن ها ارائه شده است. بدین معنی که مدرسه و عوامل

^۱ -Mayer
^۲ Fuller
^۳ Colman

مربوط به آن، مستقل از زمینه خانوادگی در پیشرفت تحصیلی فراگیران جهان سوم تاثیر زیادی دارد. سلیمانی (۱۳۷۵)، تحقیقی با عنوان بررسی رابطه ویژگی های شخصی و تحصیلی پیش از ورود به دانشگاه، نمره های ورودی کنکور و ویژگی های شخصی دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز با عملکرد تحصیلی دوره دانشجویی آنان انجام داد و از جمله نتایج به دست آمده این بود که بین عملکرد تحصیلی دوره دانشگاه (متغیر وابسته) با عملکرد کتبی دوره دبیرستان و نمره آزمون ورودی دانشگاه (متغیر مستقل) همبستگی معناداری وجود دارد. صفوی (۱۳۶۵) بیان می کند که عوامل تحصیلی مربوط به مدرسه عمده ترین دلیل ترک تحصیل در دبیرستان است. حدود یک سوم افرادی که ترک تحصیل کرده اند، ضعیف بودن در درس را دلیل ترک تحصیل قلمداد نموده اند.

آن چه پژوهش های انجام شده نشان می دهند آن است که باوجود سرمایه گذاری های مادی و معنوی فراوان، گاهی کارآیی مراکز آموزشی در حد مطلوب نیست. بدین معنی که تعداد قابل توجهی از فراگیران در یادگیری آموزشی شکست می خورند و در نتیجه هدف های جریان یاددهی_ یادگیری به طور کامل تحقق نمی یابند (اکبری، ۱۳۸۰). با توجه به تاثیر نظام آموزشی بر تمامی ارکان جامعه، لازم است که نسبت به ارتقاء کیفیت آموزش و پرورش در مدارس با حساسیت بیشتری کار را دنبال نموده و به منظور پیشرفت علمی و تحصیلی دانش آموزان در مدارس سرمایه گذاری بیشتر و اقدامات مطلوب تری انجام گردد. در چند سال اخیر، موضوع عملکرد تحصیلی دانش آموزان سال سوم متوسطه و تاثیر معدل نمرات کتبی دروس نهایی در پذیرش آزمون کنکور سراسری از اهمیت ویژه ای برخوردار گردیده است. در استان هرمزگان نیز با توجه به هزینه های سنگین اداره دبیرستان های نمونه دولتی به صورت شبانه روزی و اختصاص دبیران موظف مجرب و توانمند و ممتاز به این گونه مدارس، انتظار اولیاء و مسئولین از این دبیرستان ها در بحث عملکرد تحصیلی به مراتب بالاتر و بیش تر از سایر دبیرستان ها می باشد. از جمله موضوع هایی که باید در طراحی برنامه سالانه مدیران دبیرستان های نمونه دولتی و مسئولان آموزش متوسطه استان و مناطق و هم چنین در برنامه های میان مدت (توسعه) آموزش و پرورش استان مطرح و ابعاد آن مورد بررسی علمی و پژوهشی قرار گیرد، شناسایی مهم ترین علل و عوامل درون مدرسه ای مؤثر بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان دبیرستان های نمونه دولتی استان می باشد تا بر اساس میزان نقش و سهم مشخص شده هر کدام از آن عوامل مهم، محورهای برنامه سالانه و عملیاتی مورد نظر را با توجه به منابع و امکانات موجود در مدارس به طرف بسترسازی و تقویت مطلوب عوامل مذکور سوق دهند و با نظارت و کنترل بیشتر، از فعالیت های پراکنده کاسته و به فعالیت های هدفدار، منسجم و هماهنگ در مدارس بپردازند. شناسایی عوامل درون مدرسه ای تاثیرگذار بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان مذکور و ارائه راهکارهایی جهت تقویت عوامل فوق در مدارس متوسطه، به طور قطع در پیشرفت علمی و تحصیلی دانش آموزان مورد نظر مؤثر خواهد بود.

۲-۱ بیان مسئله

دوره ی آموزش متوسطه در آموزش و پرورش ایران دوره ای است که در آن دانش آموزان گروه سنی ۱۷-۱۴ ساله ایرانی تحصیل می کنند و به علت تنوع برنامه ها و تعداد رشته های تحصیلی، فرصت انتخاب دارند. این دوره در بسیاری از کشورهای در حال توسعه منبع تولید نیروی انسانی نیمه ماهر است. در این دوره قسمت اعظم استعدادهای اختصاصی نوجوان و جوان بروز می کند، قدرت یادگیری آنان به حد اعلای خود می رسد، کنجکاوی آنان جهت معینی می یابد و مسائل جدید زندگی نظیر انتخاب رشته، انتخاب حرفه و شغل، اداره خانواده و گرایش های مذهبی، ذهن آنان را به خود مشغول می دارد و به مرحله ادراک ارزش های اجتماعی، اقتصادی و معنوی می رسند به همین دلیل این دوره در نظام های آموزش پرورش کشورهای مختلف جهان اهمیت زیادی دارد (صافی، ۱۳۸۳). بررسی میزان پیشرفت و افت تحصیلی یکی از ملاک های کارآیی نظام های آموزشی است. لذا تحلیل و تجسس در علل پدید آورنده پیشرفت و افت تحصیلی یکی از اساسی ترین موضوعات تحقیقی و پژوهشی در نظام های آموزشی از جمله آموزش و پرورش است. عملکرد تحصیلی به عوامل متعددی بستگی دارد که هنوز در مورد تعداد، تنوع و نسبت اهمیت آن ها، شناخت کامل حاصل نشده است. با یک رویکرد جامع می توان عوامل مؤثر و دخیل در عملکرد تحصیلی را در قالب سه دسته عامل زیر مورد بررسی قرارداد: عوامل فردی^۱، عوامل درون سازمانی^۲ و عوامل برون سازمانی^۳ (تمنایی فر و همکاران، ۱۳۸۶). اما باید دانست که این علل و عوامل از یکدیگر جدانیستند، بلکه برهم تأثیر داشته و هدف از بررسی این عوامل به صورت جداگانه تنها شناخت بهتر این علل و عوامل و کمک به جستجوی راه حل مناسب برای هر یک از آن ها است (امین فر، ۱۳۶۷). در عملکرد تحصیلی دانش آموزان ویژگی های شناختی و عاطفی سهم عمده ای را ایفا می کنند (کدیور، ۱۳۸۶ و سیف، ۱۳۸۷). یکی از محققین بیان می دارد که بین متغیرهای معدل، نوع انگیزه، انتظار از خانواده، طبقه اجتماعی، عوامل درون سازمانی، شرایط مطالعه، تعداد دانش آموزان در کلاس و میزان توجه با موفقیت در کنکور سراسری در سطح ۹۹٪ رابطه ای معنی دار وجود دارد (دشتی، ۱۳۷۹).

محقق دیگری در نتیجه گیری تحقیق خود (با عنوان بررسی رابطه بین نیاز به پیشرفت و وضعیت تحصیلی دانش آموزان دختر سال سوم دبیرستان) بیان نموده که دانش آموزان دارای عملکرد تحصیلی بالا و هم چنین دانش آموزان دارای وضعیت اقتصادی متوسط دارای نمرات نیاز به پیشرفت بالاتری هستند (صالحی ناغانی، ۱۳۷۳، ص ۲۴).

^۱ - Individual Factors

^۲ - Intra organizational Factor

^۳ -Extra organizational Factor

انصاری(۱۳۷۵)، بیان می کند که بین جو روانی - اجتماعی کلاس و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه ای معنادار وجود دارد و می توان بر اساس جو روانی - اجتماعی کلاس، پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را هرچند ناچیز، پیش بینی کرد.

رفعیان(۱۳۷۹)، رابطه ای مثبت و معنی دار بین مؤلفه های انگیزشی و عملکرد تحصیلی گزارش کرده است.

اکلس^۱ و همکاران (۱۹۹۳)، به این نتیجه رسیدند که همراه با ورود دانش آموزان به پایه های بالاتر دوران دبیرستان، تأکید بر نمره ها و رتبه ها افزایش می یابد .

گادلا^۲ و بالگلو^۳(۲۰۰۳)، دریافتند که ارائه بازخورد به دانش آموزان و آموزش شیوه های مطالعه به آن ها، عملکرد تحصیلی آن ها را افزایش می دهد. با نگاهی اجمالی بر پژوهش های انجام شده در می یابیم که عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی به شکل پیوسته توسط پژوهش گران مورد بررسی قرار گرفته است. هم چنین پژوهش های بسیاری به بررسی تأثیر عوامل درون سازمانی بر عملکرد تحصیلی پرداخته اند.

پژوهش حاضر به منظور بررسی عوامل درون مدرسه ای مؤثر در پیش بینی عملکرد تحصیلی دانش آموزان سال سوم دبیرستان های نمونه دولتی استان هرمزگان انجام می پذیرد. زیرا از جمله مدارس که در حال حاضر عملکرد تحصیلی دانش آموزان آن در جامعه مد نظر است و به دلیل پل واسطه بین آموزش عمومی و آموزش عالی کشور از اهمیت خاصی برخوردار بوده، دبیرستان های کشور و استان می باشند که از جمله آن دبیرستان ها، دبیرستان های نمونه دولتی بوده که دارای امکانات و اهداف خاص خود می باشند. محقق قصد دارد عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان سال سوم دبیرستان های نمونه دولتی استان در امتحان های نهایی کشوری که خرداد ماه هر سال برگزار می گردد را بررسی نموده و میزان سهم هر کدام از عوامل درون مدرسه ای (نمره آزمون ورودی، معدل کتبی خرداد ماه پایه سوم راهنمایی، میانگین معدل پایه های اول و دوم و نمره انگیزش تحصیلی) را در پیش بینی متغیر ملاک یعنی معدل کتبی امتحان های نهایی سال سوم در قالب یک مدل رگرسیونی عوامل درون مدرسه ای ارائه نماید. علت انتخاب متغیرهای مورد مطالعه در این پژوهش به عنوان عوامل درون مدرسه ای مؤثر بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان وجود ضریب همبستگی بالای بین متغیرهای مذکور و عملکرد تحصیلی دانش آموزان در نتایج تحقیقات پیشین می باشد .

نتایج این پژوهش می تواند ضمن شناسایی عوامل درون مدرسه ای مؤثر بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان دبیرستان های نمونه دولتی و تعیین سهم هر کدام از آن عوامل، به برنامه ریزان و مسئولان

^۱-Eccles,J,S

^۲-Gadzella

^۳-Baloglu

استانی و منطقه ای و مدیران مدارس مذکور کمک نماید تا با آگاهی و شناخت بیشتری نسبت به این عوامل عکس العمل نشان دهند و از طریق تقویت این عوامل سطح کیفی آموزش و عملکرد تحصیلی دانش آموزان را ارتقاء بخشند.

۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق

توسعه آموزش و پرورش می‌تواند در توسعه منابع انسانی جامعه نقش موثری داشته باشد و با تربیت نسلی کارآمد، زمینه را برای پیشرفت‌های اقتصادی و اجتماعی مهیا سازد. در عین حال، پیشرفت نظام آموزشی وابسته به کارآمدی فعالیت‌های آن است. از نظام آموزشی بدون کارایی درونی نمی‌توان انتظار عملکردی موثر داشت. بحث درباره کارایی درونی با بررسی فرآیندهای نظام آموزشی به هم مرتبط است و فرآیندهای نظام آموزشی را می‌توان در عملکرد تحصیلی دانش آموزان جستجو نمود؛ به عبارت دیگر، از طریق اندازه‌گیری پدیده‌های مربوط به موفقیت و شکست دانش آموزان در جریان تحصیل می‌توان کارایی درونی نظام آموزشی را آشکار ساخت (اخوان تفتی، ولی‌زاده، ۱۳۸۵). همه ساله آموزش و پرورش و خانواده‌ها سرمایه و هزینه عظیمی را در جهت موفقیت تحصیلی دانش آموزان صرف می‌کنند. موفقیت تحصیلی از هدر رفتن سرمایه‌های ملی جلوگیری می‌کند و باعث تربیت نیروی انسانی کارآمد می‌گردد، با این حال یکی از مشکلات شایع نظام‌های آموزشی در بسیاری از کشورهای جهان، اعم از کشورهای پیشرفته، عقب مانده یا در حال رشد، پدیده شکست تحصیلی است که به صورت مردودی، تجدیدی و ترک تحصیل داوطلبانه یا اجباری ظاهر می‌شود. نگرانی و علاقه نسبت به مطالعه این پدیده و کشف علل و عوامل آن شتاب فزاینده‌ای دارد. بخش اعظم این توجه ناشی از زیان‌های مالی، اقتصادی، فرهنگی و علمی است که متوجه دولت‌ها و خانواده‌ها می‌باشد. این مشکل از دیرباز گریبان‌گیر نظام آموزشی کشور ما نیز بوده است که بخشی از آن ریشه در نظام آموزشی گذشته دارد. میزان خسارت‌های اقتصادی ناشی از شکست تحصیلی سرسام‌آور است. در سال ۱۳۶۵ میزان این خسارت‌ها تقریباً معادل ۱/۱۴ برابر کل هزینه‌های جاری آموزش و پرورش و در سال ۱۳۶۷ این رقم به ۱/۲۶ برابر کل هزینه‌ها افزایش یافته است (پولادی، ۱۳۷۵).

بسیاری از علل مربوط به عدم پیشرفت تحصیلی در کشورهای جهان سوم، بدون توجه به پدیده‌های فرهنگی و اجتماعی آن‌ها ارائه شده‌اند. بررسی حدود ۶۰ نوع پژوهش انجام شده در کشورهای جهان سوم توسط فولر^۱ (۱۹۸۷)، نشانگر این واقعیت است که یافته‌های کلمن^۲ (۱۹۶۶) و پیکر^۳ (۱۹۷۱)، در این کشورها صادق نیست. بدین معنی که مدرسه و عوامل مربوط به آن، مستقل از زمینه خانوادگی، در پیشرفت تحصیلی فراگیران کشورهای جهان سوم تاثیر زیادی دارد. در حالی که عوامل مربوط به خانواده و وضعیت اقتصادی و اجتماعی آن بیشتر از مدرسه در پیشرفت تحصیلی فراگیران کشورهای توسعه یافته صنعتی موثر می‌باشند. تلاش برای شناسایی و کشف عوامل مهم پیش‌بینی

^۱ - Fuller

^۲ - Coleman

^۳ - Peaker

کننده عملکرد تحصیلی و شناخت بیشتر این پدیده ضروری به نظر می‌رسد چرا که ارائه راهبردهای کاربردی و اقدامات علمی جهت افزایش بهره‌وری و کاهش ضایعات ناشی از افت تحصیلی و خسارت‌های سنگین اقتصادی و فرهنگی ناشی از آن، مستلزم تحقیقات و پژوهش‌های گسترده‌ای در این زمینه است. هر چند بررسی عوامل موثر بر عملکرد تحصیلی تاکنون از جنبه‌های مختلفی مورد تحقیق و بررسی قرار گرفته است اما به دلیل پراکندگی موضوعات تحت بررسی هنوز مطالعه کلی و سازمان یافته‌ای در این زمینه صورت نپذیرفته است. در استان هرمزگان نیز با توجه به هزینه‌های سنگین اداره دبیرستان‌های نمونه دولتی به صورت شبانه روزی و اختصاص دبیران موظف مجرب و توانمند و ممتاز به این گونه مدارس و هم چنین تأمین کلیه تجهیزات و امکانات آموزشی و پرورشی و در نظر گرفتن کلاس‌های تقویتی و فوق برنامه به عنوان برنامه‌های ثابت سالانه و پرداخت هزینه‌های آن هم از طرف دولت و هم از طرف اولیاء و هم چنین برگزاری آزمون ورودی و وجود شرایط خاص پذیرش و ادامه تحصیل در مدارس مذکور، انتظار اولیاء و مسئولین از این دبیرستان‌ها در بحث عملکرد تحصیلی به مراتب بالاتر و بیش تر از سایر دبیرستان‌ها می‌باشد. آن چه مسلم است میزان عملکرد تحصیلی و موفقیت دانش آموزان دبیرستان‌های نمونه دولتی در امتحان‌های نهایی سال سوم و هم چنین میزان درصد قبولی کنکور در ۱۶ دبیرستان نمونه دولتی موجود در استان متفاوت می‌باشد. یعنی این که نمرات و معدل کتبی و سالانه این گونه دبیرستان‌ها و میزان پذیرش آن‌ها در کنکور سراسری در بعضی از مناطق استان در حد نسبتاً مطلوب و در بعضی دیگر از مناطق پایین تر از حد انتظار می‌باشد. بر اساس آمارهای موجود در کارشناسی آموزش متوسطه و کارشناسی سنجش اداره کل آموزش و پرورش استان، در بعضی از این مدارس بازده آموزشی در حد یک دبیرستان شبانه روزی عادی گزارش شده است و این مسأله نگرانی‌های اولیاء و مسئولین آموزش و پرورش را در پایین بودن کیفیت آموزش این گونه مدارس در مقایسه با مدارس مشابه در استان‌های همجوار و عدم توانایی کسب موفقیت‌های مورد انتظار در کنکور سراسری و پذیرش در رشته‌ها و دانشگاه‌های معتبر کشور را افزایش داده است. از طرفی، کمبود دبیران باتجربه و توانمند و مدیران ماهر دارای تجربه کاری مفید در سطح استان و جابجایی و نقل و انتقالات مکرر آنان بدلیل غیربومی بودن حدود ۶۰٪ از نیروهای موجود متوسطه، موضوع کیفیت بخشی آموزش در دبیرستان‌های نمونه دولتی با هدف افزایش عملکرد تحصیلی دانش آموزان و موفقیت آنان در امتحان‌های نهایی سال سوم دبیرستان که تأثیر ۲۵ درصد در پذیرش کنکور سراسری را با توجه به ضرایب دروس به همراه خواهد داشت به عنوان یکی از اولویت‌های برنامه کاری مسئولین آموزش و پرورش استان در آورده است. از جمله موضوع‌هایی که باید در طراحی برنامه سالانه مدیران دبیرستان‌های نمونه دولتی و مسئولان آموزش متوسطه استان و مناطق و هم چنین در برنامه‌های میان مدت (توسعه) آموزش و پرورش استان مطرح و ابعاد آن مورد بررسی علمی و پژوهشی قرار گیرد، شناسایی مهم‌ترین علل و عوامل درون مدرسه‌ای مؤثر بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان دبیرستان‌های نمونه دولتی از جمله در پایه سوم که باید در امتحان‌های نهایی کشوری شرکت نمایند، می‌باشد تا بر اساس میزان نقش و سهم